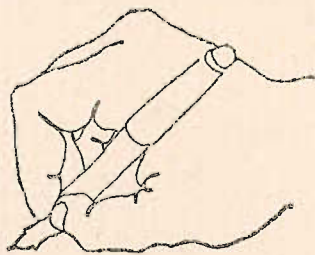

JOAN VALLS

Anys i parany

Collecció Poesia 3i4

V
AL
ny

Anys i paranyys

P-V

VAL

any

Ja/g

JOAN VALLS

Anys i parany

Collecció Poesia 3i4

R. 37. 262

ELISEU CLIMENT, EDITOR
Pérez Bayer, 7. 46002 València

Dibuix
ANDREU ALFARO

Disseny
JOSEP HORTOLA

© Joan Valls i Jordà, 1985
Primera edició: febrer 1985

I.S.B.N.: 84 - 7502 - 133 - 6
Dipòsit legal: V - 396 - 1985

Impremta Nàcher, SL. Miracle, 7. 46003 València

PRÒLEG

Joan Valls es va donar d'alta en la nostra poesia el 1947, amb *La cançó de Mariola*. Des d'aleshores, ha seguit publicant llibres amb una regularitat admirable —bastant insòlita entre nosaltres—. Avui, la llista és ja ben llarga: *L'home pot ser àngel*, *Presoner de l'ombra*, *Paradís en blanc*, *Versos a Sara*, *Posicions terrenals*, etc. I ara, *Anys i paranys*, que el lector té a les mans.

Una presència, doncs, continuada, discreta. Joan Valls viu a Alcoi i no ha sentit la temptació ni les ganes de moure's per «promocionar-se». Escriu i prou. I quan pot, publica un nou recull de versos. És així com ens recorda que ell existeix com a poeta, encara que no se'n parle massa. La nostra infraestructura cultural és tan poc consistent que no permet sostenir, amb una certa freqüència, la presència dels nostres escriptors. I encara menys si es troben, com Valls, lluny de València.

Discretament, però, amb el seu treball constant i callat, s'ha guanyat a pols l'atenció que se li havia regatejat. Fa poc ha aparegut el volum *Obra poètica* que aplega catorze llibres seus, ja publicats, però que no era gens fàcil de trobar.

El nou llibre de Joan Valls ve a ser, en el fons, una recapitulació, un balanç, que fa —«anys i paranys»— de la seua peripècia personal com a home i com a poeta, de les seues relacions amb la vida i amb la poesia, o de les relacions entre la seua poesia i la seua vida.

Joan Valls és un home de poble i encara es troba alineat amb la seua classe. La cultura que ha anat adquirint ha estat

resultat d'un esforç personal, autodidacta, d'una vocació infal·lible que l'ha sostingut contra el cansament i la renúncia.

Escriure —escriure versos— ha estat per a ell una forma d'afermar-se com a home i de mirar el seu destí. Això l'ha portat a practicar un tipus de poesia minoritària, perquè centrada en els grans temes de la condició humana, i perquè fabricada amb un llenguatge molt elaborat: també ell ha tractat de practicar una «alquímia verbal». Per això s'ha vist i sentit no sols separat, aïllat, sinó «excèntric» respecte del seu entorn social particular. Aquesta mena de «contradicció», Joan Valls l'ha assumida conscientment, perquè mai no ha tallat els lligams amb la seua realitat social immediata: l'«alquimista» no la nega, la reconeix: reconeix alhora el caràcter excepcional —no absolut— de la seua activitat poètica i la realitat normal quotidiana de la qual no es pot evadir, ni vol.

La poesia per a Joan Valls no és una pura evasió, o una negació del seu món, sinó una forma de viure la seua circumstància particular, de repensar-la i aclarir-la, d'accedir a una consciència més justa d'ell mateix, de mesurar-se. No dissociat, doncs, sinó sostenint l'oposició entre l'ofici de viure i l'ofici de poeta, que ha d'aprendre alhora.

De fet, aquest llibre és com un espill on retrobem reflectits, en els seus trets essencials, el poeta i la seua obra. Davant d'ell, el poeta es mira i es parla, es recorda i es repassa: ho fa amb humilitat, amb ironia, amb un somriure o amb una ganyota, amb tendresa o amb escepticisme.

En el fons, el que hi ha en joc en aquesta reconsideració general és la vida, la dels homes i la d'ell mateix. Els seus versos i ell mateix com a poeta se'ls mira irònicament. Una ironia que deriva d'una consciència molt lúcida dels límits en què es troba.

El poema introductori d'*Anys i parany*, «Gris de sempre», ja resum el color de la vida tal com la veu i que domina en la seua poesia:

¿Què traurem de la vida, què traurem
sinó una flama breu i mig somorta
una pregunta incontestada (...)?

El poeta «rondaire esmaperdut» s'ha fet la pregunta, ara i adés, tot sabent que no hi ha cap resposta. Tampoc, de la vida, no en podem traure gran cosa:

En el conreu del viure
el fruit ha estat mesquí,
l'eixorquia tenaç
i el forment estantís.

El poeta, però, es conforma, accepta la seua condició, i no demana sinó l'aire «precís per al llangardaix».

La poesia serà un ofici secret, una forma d'entrar en ell mateix, de pensar el seu lloc en el món i entre els altres. Però aquesta activitat «màgica», o aquesta «òptica deformadora», no deixa de considerar-la amb una punta d'humor: s'hi veu tornant-se «bruixot llunàtic / o aeronauta frustrat».

I, encara, si truca amb una mica d'esperança i de joia a les portes dels seus germans o veïns, es veu irònicament observat per «un mussol / filosofant la nit».

Si amb els seus dubtes s'identifica amb Hamlet, no oblidada, però, els seus «germans».

De l'ésser que treballa
i copsa un trist jornal
passa al príncep pensívol
de seny allucinat.

«Tot és una boira» que envolta el seu «centre / d'isolat peató», que malda, però, per treure'n «un foc follet blavós».

I si s'hi sent perdut, escolta el seu àngel —sempre l'acompanya—, que

em diu a cau d'orella:
—No sigues melindrós.

La ironia retorna quan es fa present, el seu passat, els seus orígens socials, «un viure a mitja vela»:

«Drapaire», l'avi; el pare, «perruquer»...

Drapaire va ésser l'avi,
burot seria el nét,
el qui ara es conhorta
amb versos sens remei.

Singular, i capficat en el seu «centre», farà també el seu treball humil, com els homes de la seua classe:

Trepitja pel matí
com un bon ciutadà
el carreró que em mena
al deure del treball.

Tant li fa que algú se'l mire —el poeta— amb incomprensió:

A la penombra maquine
raons d'asceta feliç
i, si algú em solta el malnom
de llunàtic enfollit,
pietosament li endrece
el millor somrís que tinc.

La ironia és inseparable, en Joan Valls, de la pietat —que li aviva el «cor» i el «seny»— envers els altres, especialment d'aquells que es declara «germà convicte», i envers ell mateix dividit i reunit pels seus dos oficis:

Em reclama el bolígraf
i em pose a calcular.
I per la gran falòrnia
d'un ofici tronat
em sembla un vell titella
quelcom curt de gambals.

Joan Valls, «burot», i «bruixot», «peató» i «rondaire», ha guanyat, entre «anys i parany», la seua part de saviesa d'humanitat: d'humilitat.

Se sent «asceta feliç», que demana ben poc, que es plega al ritme de la seua vida quotidiana. Només que

hi ha moments allucinants
de l'àngel rera l'esquena
que em dicta mots incisius
amb una remor secreta.

Aquests «moments», però, si bé l'aïllen, no el separen ni fan que pugui sentir un ésser excepcional, «superior». Ell mateix s'admira:

per la pobresa clara
en què m'he agenollat
tot desxifrant la immensa
dolor de l'home. Torne
a fer-me espill addicte
de germanor...

La primera part d'aquest llibre —que acabe de comentar— és la més autobiogràfica, més narrativa, amb versos rimats. La segona —«Missatges elementals»— i la tercera i última —«Els aclariments»— tracten una temàtica més general, oscil·lant entre el pur lirisme —«De la llum a la fosca», «Termini tardoral», «Tangència de la fe», «Caducitat de Narcís», «Boira, vida, somni», «Salm de la tenebra», per

citar alguns dels poemes més importants— i la crítica —explotació i alienació: el «joc inescrutable», «Atzar d'una història», «L'home-objecte», «Menú de salvació». Però també retornen els motius personals de la primera part amb el mateix toc d'humor, i d'autocrítica fins i tot:

a banda de la tasca de fer versos roents
—a vegades armats d'hermetisme burleta—
hi és el meu trist quefer de sòrdida oficina.

I encara,

La teua metafísica —barreja de metàfores—
culmina en els records dels anys acumulats.
Els versos que has escrit et salven una mica
de la grisor gregària, però no cal posar-se
llorers sobre la testa. Seria cosa imbècil.
El llorer ja va bé per guisar la menestra.

Però també l'evocació de l'alquimista aïllat, del dolorós diàleg amb el seu àngel:

...I llavors vaig saber
que jo seria sempre un cuc entre la boira,
és a dir, un damnat del trauma de l'absència.
¿Misanthropia? No, sols desig solitari
d'interpretar el foc secret que m'aïllava.

És aquesta flama personal —«un foc follet que pauta la general tenebra»—, que Joan Valls ha tractat de mantenir viva, al llarg dels «anys» i «paranys»

...La talla també contribuïa
a designar l'estigma del cos breu, llastimós,
però una flama viva m'alçava el do de l'ànima.

I ací estic, embastant, en la collita pròpia,
el verb inacabable, la flor de la paciència.

Nosaltres, en llegir Valls, no podem deixar de ser sensibles a aquest fervorós i obstinat treball, al seu pacte amb les paraules i la seua gent. Sensibles al seu foc solitari i humil, a la seua pietat i als seus dubtes, a la seua humanitat i a la seua tendresa.

Josep IBORRA

Tret del meu cap, però sentint al seny
—i al cor— una flama viva.

Jo mateix

GRIS DE SEMPRES

*¿QUÈ traurem de la vida, què traurem
sinó una flama breu i mig somorta,
una pregunta incontestada i morta
que s'esllavissa al buit? Res no sabem*

*del que hi ha a la procellosa fita
de l'incert que ens fustiga la temença,
la perdurança de la boira immensa,
grisalla que intueix llum infinita.*

*D'horabaixa la fe encontra impotent
la tendresa del cèlic pensament,
somni d'esperançada bonhomia.*

*Em dol tanta foscor, tanta eixutesa,
malgrat l'escampadissa de bellesa
que ens ofrena la còsmica harmonia.*

Rondaire esmaperdut

EN EL conreu del viure
el fruit ha estat mesquí,
l'eixorquia tenaç
i el forment estantís.
Només a les roselles
un poc de sang he vist
guarnida de gaubança
i vermellor de crit.
La paraula en la boira
mai no sap els confins,
la joia d'endreçar-se
al germà o al veí.
I quan truque a les portes
amb la fe del somrís,
sols em guaita un mussol
filosofant la nit.

PRUIJA de cames fluïxes,
 cor feble per al combat,
 no demane sinó l'aire
 precís per al llangardaix.
 L'animaló només repta
 sobre rocs de soledat.
 L'alba el sorprén quan amoixa
 la represa de l'esguard,
 òptica deformadora
 del seu curs descarrerat.
 Jo em sent el rèptil propici
 amb delers de torsimany,
 però em desfaig en les dèries
 de l'horabaixa de maig,
 tornant-me bruixot llunàtic
 o aeronauta frustrat.

PEL suburbi d'uns somnis
 d'orbese i desengany
 em capfique en l'ombrívol
 monòleg hamletà.
 De l'ésser que treballa
 i copsa un trist jornal,
 passe al príncep pensívol
 de seny allucinat.
 Ofèlia, a la filosa,
 canta que cantaràs,
 coronada de lliris,
 febrosa d'estimar,
 somniant l'aigua grisa
 del seu líric final.
 I tot és una boira,
 una calma letal,
 col·lapse humit que enfeixa
 l'amor fet un parany
 de solitud cansada
 al silenci covard.
 La disciplina al cor
 em deixa aclaparat
 per a l'obscura història
 que encoratja el meu fat.

I el somris de la mort
comença a madurar
en la densa basarda
dels estels desglaçats.

Pel suburbi del somni
l'ombra de l'ésser va
en recerca impossible
del boirós més enllà.
Ofèlia és un nenúfar
i el Príncep mira el mar.

4

CAPFICAT al meu centre
d'isolat peató,
espie les matràfores
que governen el món.
De nord a sud un vent
d'alliberat soroll
s'enduu clams humaníssims
de queixes en retorn,
tal una immensa sínia
d'isòcron ritme fosc
amb catúfols curulls
d'aigua tota grisor.
¿Quin misteri nocturn
m'esbandeix l'escalfor,
corglaçant-me la sang
i el somni delerós?
De la tristesa trac
un foc follet blavós
que em fa pensar en Bécquer
i en la tisi que el fot,
lirisme anguniat
d'encarcarat pulmó.

¡Ai, camí entre la fosca,
angoixa de rebot,
quan surten les imatges
descarnades del món
en ronca dissonància
de contrabaix febrós!
Capficat al meu centre
naufrague contra tot,
mentre una veu llunyana
—Gabriel, companyó—
em diu a cau d'orella:
—No sigues melindrós.

LA PARAULA endolada
i el cor atemorit
fan la pauta del càntic
que traspassa la nit.
A la vora vorera
del fàstic i l'enfit,
el cabiscol que duc
dintre meu ha de dir
la lletra barroera
del salm mig estantís,
car la cendra no guarda
la joia del caliu
i l'urpa del diable
fa eixorc el fruit d'ahir.
¿On encontrar la fita
del goig que s'ha esvaït?
Plany de campana sorda
punteja aquesta fi,
aquest pesombre impàvid
que he de servir al viu,
mentre la pluja em xopa
la fe d'un bon morir.

TORSIMANY entre la boira,
 de Déu no puc confegir
 sinó un tràngol de llampecs
 en caòtic terbolí.
 Sent el seny colpint tenebres
 —auguris de mitjanit—
 en punxoses astrugances
 que em confonen el camí.
 Per aquesta lluita sorda,
 per aquest sobtat verí,
 la fita del viure dòcil
 no podré mai assolir.
 I em quedaré, blanc de lluna,
 espectral i eixarreït,
 empunyant la trista dalla
 que sega un jull sense fi.

DELERE l'estat de gràcia
 que el llot del món m'ha ensorrat.
 Si la rosa té flairança,
 jo vull solell a la sang
 i una mica de celístia
 que m'illumine aquest fang
 on s'aixeca el prec per tindre
 la joia del camí clar.
 Qui tempta en la nit el rastre
 del seu viure, bé sabrà
 que hi ha tenebres que amaguen
 la llum de la veritat
 i aquella vívida angoixa
 que mai no podrà esbrinar
 l'obscura clarividència
 de l'infalible parany
 que és el cor. I el toc de gràcia
 a la fi ens ha de donar
 la parcel·la de la mort
 amb el seu interrogant.

DRAPAIRE va ésser l'avi,
 el pare, perruquer,
 la mare, una mestressa
 de múltiples quefers.
 Un viure a mitja vela,
 però amb coratge encés,
 tot enfilant el rumb
 contra l'embat del vent,
 d'aquell vent malastruc
 de tramuntana en sec.
 L'escola a crits i colps
 per mètode sever
 i confegir la lletra
 menada al mal endreç.
 Toixarrut era el mestre
 —no podia ésser més—
 car la vocació
 li deixà el regomell
 d'un sou magre que el feia
 eixarreït i esquerp.
 Sols la joia del sol
 redimia la pell,
 la malnodrida còrpora
 del torçut esquelet.

Drapaire va ésser l'avi,
 burot seria el nét,
 el qui ara es conhorta
 amb versos sens remei.

ULLS de miloca a la nit
 sotgen trets de malaurança,
 mentre la lluna és al ple
 i vibra un vent de basarda.
 No esbrinarem el misteri
 de la tenebrosa fada,
 àngel obscur que als estels
 fa ganyotes cara a l'alba
 amb maligna intenció
 de maldar-me la jornada.
 Duplica el llac la celístia
 i els peixos sublimen l'aigua
 amb el silenci perpetu
 d'una harmonia fantàstica.
 I el seny, que tortura l'home
 —criatura d'esperança—,
 clou en fosca solitud
 la creença il·luminada,
 mentre a les branques del bosc
 creix el neguit de la saba.
 Tota la nit s'esborrona
 immensament contra l'alba.

CAMPANES en la boira
 planyen tocs de difunt.
 L'horabaixa s'escola
 amb llangors de gris fum.
 Als ràfecs de l'església
 les gàrgoles fan truc
 emmirallant-se en pluja
 de trista vastitud.
 Les absoltes al temple
 sonen amb mansuetud.
 El mort era golafre
 de diners a tot gruix
 i deixà un reguitzell
 de llegats en cormull.
 Que la terra li siga
 mantell de bon soplug
 i que li enlaire l'ànima
 l'àngel més oportú.
 Campanes en la boira
 ja grimpen cel amunt
 i els escolans deleren
 que el ritu siga curt
 per soltar la rialla
 que a la gorja ja els surt
 irreprimiblement
 i esclatant de salut.

DEL renou de les festes
 trac el pòsit dolent,
 la vasta bogeria
 i la pudor de gent.
 La multitud m'enfita.
 ¡Que estrany entre ella em sent!
 Malgrat el baf gregari
 d'aquest oli bullent,
 sóc el germà convicte
 i a voltes penitent
 amb sang comuna en sùmmum
 que sempre reconec.
 Ni esquerp ni llangorós,
 mantinc el foc suprem.
 El lligam fraternal
 travessa les parets.
 I mire els coloms blancs,
 i mire el cel lluent,
 i una pia tendresa
 m'aviva el cor i el seny,
 puix em va bé l'absència
 definitivament.

DONEM-LI pa al gos pobre.
 Ell és flac i golut.
 Lladra cara a la lluna
 perquè l'amo ha perdut:
 un ceguet que menava
 amb joia i servitud.
 L'home mancat d'ajuda
 sembla un ca esmaperdut
 sobre un desert d'asfalt,
 sota un cel blau i eixut.
 I fa tristes ganyotes
 al proïsme que fuig
 de la seua companya,
 on el silenci és rumb
 del neguit que assedega
 el bram que l'ha vençut.
 Gos i home s'equilibren
 en la balança junts.
 Déu plany el drama i diu:
 —Amb el meu pa no puc
 ni alimentar el gos
 ni a l'home alçar-li el bull.

EN UN filtre metafísic
 destille aliens verins
 i trac d'ells un rou d'aurora
 i un trinat de teuladins.
 Cal fer jocs de bruixa alquímia
 per veure l'amor lluir,
 malgrat la llarga tenebra
 que el viure em dóna a la fi.
 El llos de la llança pròpia
 es torna jonc vora el riu.
 No sé si faig un prodigi
 o alce mística a mig dir.
 A la penombra maquine
 raons d'asceta felïç
 i si algú em solta el malnom
 de llunàtic enfollit,
 pietosament li endrece
 el millor somrís que tinc,
 emparaulant-li boneses
 sense cap de compromís:
 pirateria cabdal
 sens delicte i molt delit.

DIAMANT de la nit
 per la fe de l'ull mou
 a espiar la tenebra
 que m'acora de por.
 El gat contra la lluna
 modula un trist miol.
 La miloca medita.
 S'escolta el flabiol
 d'un donyet invisible
 que pullula pel bosc,
 fent grimpar a les branques
 el lleuger esquiol.
 Tan sols una lluerna
 fa de semàfor. Plou
 subtilment a les fulles.
 Hi ha un gemegar de dol
 que una fada maligna
 llança en llòbrec renou.
 Moltes nits de la vida
 d'invençut descohort
 tallen els fils vitals
 que es deixen en la mort.

Diamant de la nit.
La carn, feixuga, dorm.
Oblidarem els somnis
que ens atorguen consol,
mentre la mà de Déu
ens accelera el cor
amb el seu vast domini
que crema, punxa i cou.

DE SOTRACS també es viu,
de sotracs i de bacs.
La punyetera nafra
no amida l'escandall
de l'existència rònega
pautada pels estralls.
En despertar, lleganyes;
a la nit, son pesat
en una tirallonga
de somnis espectrals
que ens va deixar la guerra
en ses calamitats:
bombardejos inics
en permanent esglai
i, rosegant buidors,
el cuc verd de la fam.
L'amor dintre covava
un cos de dona amarg,
un cos indefinit
de foc allucinant.
Vibrava una delícia
de bleix primaverall
i era absurd el desfici
d'aquella intimitat.

Per un plaer a soles
—vigília en combat—
cruixien els dimonis
de l'anhel amagat.
Llargament i ferotge
la joventut passà
i ara resta un caliu
de brasa universal.
De sotracs també es viu,
de sotracs i de bacs,
i d'açò he tret la norma
per poder veure-hi clar.

HI HA moments allucinants
de l'àngel rere l'esquena
que em dicta mots incisius
amb una remor secreta.
A llurs cambres els veïns
ronquen dormint. Per la feina
de jornada de dotze hores
han de reposar sense esma,
deixant per al joc carnal
diumenge i alguna festa.
Les parets que em clouen són
caselles d'oculta rèmora,
on les paraules s'esmunyen
punxoses de fosca pena
com el llunyà buf salvatge
d'aquella llunyana selva.
Per enyorar el passat
he recordat la infantesa.
He vist un infant tot fet
d'ulls interrogants en lenta
exploració benigna
de l'estel i la lluernà.

Després el silenci em posa
calor d'estiu a la llengua
i un got d'aigua em lubrica
el preny de la fe poètica.
Ja no cal demanar més.
En tinc prou amb aquesta herència.

17

ASSOLIRÉ la fúria
del verb invicte a doll
per combatre el verí
del maniobrador.
Del lèxic d'Ausiàs
trac la contraclaror,
el pinyol i la molla
del tràngol que em remou
per ésser el cantaire
que abomina eixutors
i sap que el bull que l'omple
és la carn de l'amor.
Avui hi ha qui renega
de l'idioma en bloc.
I es blasma Catalunya,
l'Alguer i el Rosselló,
destralejant la còrpora
de la soca major,
la soca mare amb saba
d'harmonitzat rebrot.
Assoliré la fúria
contra el renec dels bords
que un jorn albiraran
l'olor i la claror
de l'ull viu que té el poble
contra els armats sorolls.

DE LES velles contrallums
em resta un gust renegaire
i l'àcid que sobresurt
entre les ombres sagrades.
Pertot arreu priva el dubte,
capità fosc, fred de marbre,
castell de dures tenebres
que m'urpegen implacables.
Meitat ombra i meitat llum.
¿Salvatgia perdurable
o cruïlla designada
per la intriga del diable?
L'eremita que en mi pugna
s'encrespa. No cal el pacte
de les antigues creences
amb l'alliberat coratge,
que a la fi és pirateria
d'incerteses. I ara agafe
—delerós de saviesa
per millor escafandrar-me—
o la Bíblia o el Quixot
que en són torxa interminable
per retrobar el Forment
o per eixugar les llàgrimes.

¡AI, CIUTAT d'engranatges,
de ferritges i draps,
de cultura a mig lleure
i alens embarrancats!
Temps era temps series
placívola a la vall,
vora un riu petitó
que acaronava el flanc
de la teua grisalla
de poble emmerletat.
El torn de les filoses
ja s'ha enteranyinat.
Avui ets més intrincada
de fúria i treball,
més abocada als vents
boirosos de l'atzar
i lliure i cridanera
per invençut combat.
El duc dintre el seny càlid
i dintre de la sang,
avesat als costums
que de tu jo he heretat.

I cante sota teula,
i cante al gris barranc,
ferit de risc ombrívol,
calent de llibertat
i amb el bolígraf com
un estilet flagrant.

LA VIDA delimitada
per horaris i quefers
dóna, a la fi, un càlcul gris
d'atrafegat jornalero.
La ciutat xucla, imperant,
la feina del bon obrer,
aquell que heretà designis
de mall, de torn i teler
amb lleugeres apetències
d'utòpic joc insistent
que ja somniava l'avi,
republicà vehement,
Joan de mitja raó
i feliç analfabet.
Tot açò m'omple la nit,
tot açò em dóna remei
per no sentir la buidor
d'un viure eixut i desfet.
La vida delimitada
segueix en fat de renecs
i una lluna sangonosa
va il·luminant-me els secrets,
missatges per al proïsme
que es burla del meu deler.

COM un estel que punxa
 les meditacions,
 ve l'ombra del presagi
 farcit d'espés dolor.
 La metgia impossible
 es viu a la foscor
 i no calen remeis
 d'elemental adob,
 car un fum d'amargs dubtes
 mustiga el bleix d'amor
 i les queixes comunes
 esdevenen cançó.
 Llangueix la gosadia
 de l'antic lluitador
 i amb verins de sarcasme
 el glavi es torna jonc.
 En una gran gebrada
 que ho aclapara tot,
 la lletra poemàtica
 que nodria el fervor
 és contrapunt cansat
 de dissonant bordó
 acompanyat d'un llòbrec
 redoble de tambor

que evoca fusells d'odi
 en la contraclaror
 d'una albada grisa
 amb fred de paredons.
 I grimpa la follia
 per les venes de molts,
 mentre el clam dels grans himnes
 embruta les raons
 i els vells moren de fàstic
 pregant un Déu millor.

M'ADMIRE a mi mateix
 per la pobresa clara
 en què m'he agenollat
 tot desxifrant la immensa
 dolor de l'home. Torne
 a fer-me espill addicte
 de germanor forjada
 a colps d'insistent mall.
 ¿Què retrobe amb això,
 un sentiment o un fàstic?
 Trobe la meua múltiple
 presència de vida,
 la imperdible tendresa
 d'antic anonimat
 que olorava les roses
 i venerar sabia
 l'orfenesa creixent
 del qui viu en besllums
 d'estels inconqueribles,
 és a dir, una mica
 de lúcida i febrosa
 poesia a tot tràngol.

DEL TRÀFEC de ciutat
 sols trac verí insistent
 i espessor planetària
 del bíped inconcret.
 ¿On va el confús onatge
 de suor i de fred
 oxidant la puresa
 del blau convit del vent?
 Els geranis de casa
 sota el ràfec han fet
 teories vermelles
 d'amorositat recer,
 mentre l'estiu ens posa
 túniques transparents
 signant l'amenitat
 d'un cànter d'aigua ple.
 Bonica és la matèria
 i tots la vulnerem
 per fruir-la una mica
 en la fam i en la set.

El do de la bellesa
augmenta en fer-se vells
i és com un comiat
en got de vi novell
que hi cal beure com tast
de renovellament,
lluitant contra la fosca
que ha de venir després.

24

AMB guitarres cansades
diuen cantar l'amor,
però sols brunz un fàstic
de sexe en to menor.
¡Quin aldarull de fira,
quina espessa pudor
fan els ínfims cantaires
en desolació!
La lletra els ennuega
pel buit de la cançó
i arrapen la guitarra
amb urpes d'instint fosc,
fent-li ritu al desvari,
desgavellant el món.
I per justificar-se
del marginal escorç,
diuen que els vells són frens
inoperants del tot.
Tinc la meua guitarra
oblidada en la pols.
Les cobles que ella guarda
s'hi moren de tristor.

REMEMBRE la llum nova
 dels meus anys primicers,
 opció de presències
 en virginal esplet:
 l'estel a la pupilla,
 el sol daurant la pell,
 la màgia enfebrada
 del núvol i l'ocell
 i tota l'avidesa
 d'una mina en secret
 d'on treia la delícia
 d'un goig evanescent
 que m'omplia la sang
 de fulgors i delers.
 Remembre les clarícies
 vitals en creixement:
 pits de les mares joves,
 flairança de clavells,
 dolcesa de la fruita
 rialla del jovent
 i aquell càlid enigma
 de tibantor que em feu
 sofrir en un silenci
 d'interrogant ferment,
 mentre el somni aixecava
 el bull al trist donzell.

¿Era jo el qui sofria
 o era l'urc inconcret
 que donava la mida
 de tot el món sencer?
 Llum confusa era el viure
 sots el domini aquell.
 Després vindria el foc
 amb el seu alfabet
 i els vidres punxeguts
 de l'enclòs alié.

L'HEROI mai no tindrà
 ni un gra de bonhomia.
 El rosega un cuc negre
 d'esquerpa salvatgia
 i encara que li engeguen
Te Deums d'almoïna pia,
 la fosca de la nit
 el no-res li anticipa
 i un llac vermell li sembla
 el broll de la sagnia
 que és el rang que l'acreix
 i el fum que el magnifica.
 Entre l'odi i la mort
 ell fou motle de vida,
 la paraula pomposa,
 la medalla polida
 i l'esguard del voltor
 que ensumava la víctima.
 Guaita l'heroi, ninot
 de rara casuística.
 N'esdevindrà greix fatu
 pudint a farsa mítica.

TREPITGE pel matí,
 com un bon ciutadà,
 el carreró que em mena
 al deure del treball.
 Veig la mestressa jove
 amb cistell de mercat,
 tota ella acurruixada,
 puix que sol matinar
 per endreçar la casa.
 N'és la deessa gran
 i plenipotent d'esma
 que duu el rem casolà.
 Admire amb reverència
 el seu matriarcat
 i em mereix molt respecte
 el seu bell tarannà.
 Toquen les vuit. M'esperen,
 pel sou que cal guanyar,
 números, documents
 i motius impensats
 que em transmet el telèfon
 en burocràtic pla.

Un teuladí em saluda
darrere del cristall,
fent repics amb el bec
i de sobte se'n va.
Em reclama el bolígraf
i em pose a calcular.
I per la gran falòrnia
d'un ofici tronat,
em semble un vell titella
quelcom curt de gambals.

MISTERIOSA joia
que véns d'un temps antic,
rosa de claredats,
serenor dels sentits,
eclosió d'anhels
sens poder definir.
A la tardor humana
et reiteres, fluint
en un raig de sol groc
i en la brisa subtil.
El paisatge natal
recobra el caire viu,
aquell or muntanyenc
de crepuscle esvaït
en flaires de pineda
i olors de romaní.
Misteriosa joia
que ajuda a ben morir
i té un ressò en què vibra
el bleix de l'infinit.

DE LA flor del magraner
he tret el color del viure:
vermell, sí, sempre vermell
en la pensa i en el llibre.

Al capdavall priva el doll
de l'oratge que em trasbalsa
i em quede mirant tenebres
amb la vena que em compassa.

Una sorda malaltia
de formigueig incessant
acusa ferides fosques
que fa temps m'han derrotat.

Malgrat tot seguesc la via
del silenci i no se'n va
un quall amarg a la gorja
que és el crit ennuegat.

Vivim a terra, cantem
l'himne de la llibertat
amb tristesa i mosseguem
l'aire per a respirar

que a voltes es torna pànic,
mentre el vaivé de la mar
posa un toc de melangia
al vent de la veritat.

De la flor del magraner
la meua llàgrima trac.
I veig el món com un dèdal
confús de por i de sang.

Missatges elementals

DE LA LLUM A LA FOSCA

DIFÍCIL domenyar la paraula en les hores
de claredat primària, quan sura el pensament
per l'espai d'un sol plàcid que illumina el paisatge
i sols s'acreix als ulls com una allegoria
de terrenals presències per a fornir la vida.
¿Som els dòcils objectes varats en la bellesa
o els instintius silencis esmolats per la llum,
per la llum primigènia que es resol en preguntes?
Les roses que ens encerclen regalimen el rou
propici del matí, però ens resta el lligam
de l'animalitat concreta, de la neutra
impotència vaga que tan benignament
ens omple de paraules en un desorde plàcid,
per descobrir els noms dels pensaments translúcids
on l'home ja es declara os o pedra perduda.

TERMINI TARDORAL

L'AMOR cobra un estil de nova placidesa,
com un llac encalmat, com un espill de l'èxtasi
que tot ho resumeix en desig de bonança.
La sang i el seu grau fèrvid mesuren altres fites
i minven saba i fúria vers les dolces matèries.
Pense en l'estat de gràcia dels ocells i les roses,
en aquells patriarques de trets bíblics, donats
a la fe monolítica, al blat de les collites,
als bruels del bestiar que nodria la hisenda
tot pensant en la pausa serena de la mort
on lligar els llinatges amb moneda i conreus,
herència calculada, encadenada sempre
a uns costums i unes lleis de confuses tenebres.
Les fites de l'edat em porten visions
d'enigmàtiques causes: atavisme ancestral
o solituds que encerclen el seu grau venturós
de jubilat recent, malaltís i mediocre
per fer vida normal d'obscurit personatge.
L'entramat social d'avui no vol vestigis,
sinó paraules grosses i aparences benignes,
malgrat que els escurçons munten guàrdia secreta
per mantindre en el fàstic l'amor, l'oblit, la ràbia.

GUANY DE LA DERROTA

EN VÈNCER les derrotes que t'assetgen en l'ombra,
sabràs que no tot és cosa de medicina.
El dolor també cal quan el límit del viure
té un somris filosòfic de clares apetències.
Per ara ha estat la vida una grisa barreja
de feliços contactes amb la vulgaritat.
¿Però què és ser vulgar sinó un excés boníssim
de vincles generals? A vegades diria
que en aquesta bonança no hi ha res que no siga
fidelitat sagrada als resignats germans
ja quasi anihilats per turments invisibles.
Cruixint de dents s'hi moren sens comprendre aquest curs
de pobres vianants entre la boira, més
quan guanyen a la fi un tros de terra neutra
que els cobrirà de pau a nivell de veïns
i contemporitzats pels cicles més remots
que han conservat al cos en esforçades pugnes.
I encara seguiran refiletant els ocells
l'anònima cançó que als arbres senyoreja.

EL JOC INESCRUTABLE

¿A QUI donar les gràcies si tot ha estat com un caragol de ressons prescrit per l'astrugança? T'aplicaren la norma del conviure com un engranatge perfecte. No et digueren per què conté tanta dolçor el baf de la pobresa.

¿A qui donar les gràcies sinó als qui t'acompanyen amb tanta humilitat i fan la seua vida respirant llibertat —la llibertat dels pobres— que a la fi és la més clara, la més àmplia, la més tesa d'orgull? I sents, malgrat tot, una punta d'enveja irreprimible del peó que rebutja la solemne altivesa d'aquella dama que va al mercat amb bitllets grans de deu mil pessetes.

Mai no podràs comprendre els misteris sagrats que ens ha imposat, d'antic, el poderiu de base: l'absurda Economia que comença al mercat simplíssim en comprar els queviures precisos: pa, hortalisses, verdures fàcilment de pair.

Els comprimits teràpics els abona l'Assegurança.

Mai no ens podem queixar de tan justa eficàcia.

I acabarem, encara, agraint aquest pacte, i farem un somrís quan la mort ens avise.

A CAVALL DE LA VIDA

A BANDA de la tasca de fer versos roents —a vegades armats d'hermetisme burleta— hi ha el meu trist quefer de sòrdida oficina que de xic em menava al deure obligatori.

D'això, no me'n queixava. Sabia que en el curs anònim de la vida tot arriba a basar-se en un trànsit d'atzar. Deturar aquest vent era una bogeria i calia ésser dòcil.

Altrament, els veïns em dirien golafre i envejós dels qui anaven —picats de saviesa— a col·legis de *pago*, on mestres eclesiàstics ensenyaven francés i moltes disciplines per fer-se homes de pro i triomfar en la vida.

Jo seguia calçant —això sí, ben decent— espadnyes de veta que deien catalanes.

No obstant això, en aquells llimbs d'obligada adverança em sentia feliç, però allà endins el cor del somni s'acreixia. Em sorgien les ganes d'un esdevenidor de més rang i creixença.

I un dia em vaig sorprendre mirant fèrvidament una posta de sol. I llavors vaig saber que jo seria sempre un cuc entre la boira, és a dir, un damnat del trauma de l'absència.

¿Misanthropia? No, sols desig solitari d'interpretar el foc secret que m'aïllava.

UN EPITAFI

NO VA tindre argument la seua vida. Cada jornada feia allò que li ordenava el ritme exacte de la màquina, del soroll de la màquina que el vertebrava en una voluntat subalterna, formiguejant-li el cos de fosques avinences. Ni l'odi ni l'enveja li encrespava el caràcter. Acurat en l'ofici, productor impertèrrit, sense taca ni bulls d'alterador de l'orde. Un got de vi tranquil i un tabac ben fumat i el salari a nivell de nòmina precària. Quan el van soterrar va dir una ancianeta: —Era més bo que el pa. No tenia enemics. I una veu rogallosa s'empastava sarcàstica: —Només era un pobre home, un robinsó passiu mancat d'ideologia i amb seny fluix per a viure. No va tindre argument la seua vida. Encara alguns l'han remembrat pel seu esguard d'anyell que contemplava el món amb filial tendresa.

PARLE D'ALLÒ QUE SÉ

LA TEUA metafísica —barreja de metàfores— culmina en els records dels anys acumulats. Els versos que has escrit et salven una mica de la grisor gregària, però no cal posar-se llorers sobre la testa. Seria cosa imbècil. El llorer ja va bé per guisar la minestra i en un tempteig de càntic en sortiré plausible. Almenys per als qui saben l'impuls original de la meua petita gènesi inquisitiva. Tots els records em semblen somnis mig espectrals, més en aquella època d'inflors ignominioses i presons curullades de gent inconformada. ¡Quantes nits recremant els pensaments inútils que mai no assolirien la llum adelerada! Parlar a cor obert era perillósíssim. Aquells que s'han armat sota el dogma d'un déu menat pels grans versicles de Salomó, han sabut custodiar el blat i el gruix de les herències i convertir-se en homes de somris negociable. La crònica diària dóna fe del que dic. Al poble on visc s'hi donen casos extrems d'aquesta pandèmia que segueix enfollint Adam i Eva i altres criatures no mai immunitzables.

Malgrat tot les muntanyes ens donen el fons gràvid
de la bellesa estàtica i contemplant a l'alba
la pressa vers la fàbrica —tremp de la majoria—
en la memòria resta, fixada a foc, un codi
que ens atacà de fums i bafs incontenibles,
desdibuixant les òrbites blavoses del lirisme
que avui s'han transformat en pàlpit taquicàrdic.
El metge em vol guarir a base de receptes.
Veurem si el sofriment limita en la tendresa.

AGUAIT DE BÉCQUER

ERIGÍREM esteles i monolits de lauda
per insuflar la història d'imatges esvaïdes.
La crònica ho demana, oh déu dels cementeris!
Les llàgrimes de Bécquer foren pluja planyívola
que van erosionar la mort, fent-la terrible
per als oblidadissos, els qui encara mosseguen
les adàmiques pomes —*Delicius*— felixment.
Els monolits no ho diuen, però en tot s'endevina
la vasta brevetat d'aquella primavera
en què, rosats pel signe de la set primigènia,
optàrem a la vida, engegats per la llum
i pel carnal esclat abocat al vertigen.
Xiprers i monolits pautaren la pregària
i al respir del silenci pensàrem en la glòria
o en l'estigma comú de la cendra prescrita.
En resum: si servem un bri de conformisme,
la terra ens serà sempre un clam de benvinguda.

ATZAR D'UNA HISTÒRIA

CONTRA els grans vaticinis dels desitjos comuns,
els sàtrapes de torn instauren llurs dominis,
les fosques maniobres que per orde alfabètic
dictaminen las causes de l'endarreriment.
I el destí de la llum afebleix els missatges,
mostren al nu les larves que l'odi prolifera.
Diríem que és com la llum d'acetilè, espectral
reflectiment que pugna contra la claredat,
mentre dansen les xifres borsàries amb sorolls
o sarabanda tètrica i en el país del plom
que tanta sang vessà per una idea clara,
la coloma messiànica no pon l'ou que esperàvem.
El Guernica d'aquell màgic acusador
plasmà de la barbàrie les seues fesomies
i avui s'han prodigat als menjadors humils,
substituint aquella dolça litografia
del sant sopar de Crist amb pa i anyell rostit
i una mica de vi vermell... Inoperant
resta la profecia perduda en les paraules.
L'estigma aturador vol fer joc de palanca.

TANGÈNCIA DE LA FI

A FOSQUES divagaves en la nit consirosa,
copsant en la tenebra del son verges vivències
que esclataven al buit de l'existència eixorca.
De la terra nadiua vas deprendre l'oratge
i assolellades fúries t'encrespaven la sang
amb remor de pregària. ¿A qui t'encomanaves?
¿Limitaves amb Déu o amb el confús proïsme?
La idea de la fe era un núvol espés
que envoltava el delit d'una blancor puríssima.
I pressenties l'alba com una lucidesa
que retorna a l'inici de les clares senderes.
I tot el que es diu vida es resumia en tu
com un llamp enfeblit, com una allegoria
del foc que ens acompanya amb l'última enyorança,
amb l'última esplendor sagrada dels orígens.
Al capdavant només impera un vast silenci,
un foc follet que pauta la general tenebra.

L'HOME-OBJECTE

LA PENA en el silenci vivifica el contacte amb les forces obscures que a tota criatura li acreix en plenitud d'ombrosos sacrificis. La tristesa assumeix la joia i es madura l'arbre del cos en vasta deslliurança fecunda. No hem d'oblidar el solc del salm en la fe viva ni el pa que ens ha nodrit, ni el missatge dels dubtes. No hem d'oblidar l'estatge sobre la terra. Som habitants vertebrats d'analogia còsmica i perpetrem el pacte gris de la indiferència per sumar-nos al joc sagrat de l'estadística. Si hem eixamplat la fita dels somnis i hem copsat la brasa dels anhels, amostrarem encara la força de les fèrries cadenes invençudes. No cal parlar d'amor quan el drac s'emmiralla dintre el límit humà. Delerem el rou plàcid per ampliar l'atzar en una melodia que ens conhorta el dol viu entre la baluerna del bell planeta nostre, car som soldats de peu i números comuns que ens regulen el viure amb els càlculs tibats de la tecnologia. Cal donar, doncs, les gràcies per tanta assegurança.

TEMENCES

LES FADES de l'ahir que t'inspiraven roses s'han tornat imminència d'harpies en la pugna d'un combat llefiscós en terbolí confús. S'ultrapassa el destí de la clara bonesa i una amargor contínua et remena el contacte amb la tibada angoixa que guaita cada dia. ¿Que farà l'home al llos d'aquells setges que volen, calculant norma i tràfec, menar a terra el signe dels cacics i dels lladres dignament subrepticis, endinsats en les mides de tanta traïdoria? Les fades de l'ahir avui són tornaveu d'un enyor ja pansit. I no podem tornar a aquella continència d'estimulant prodigi. A la nit ens arriba un serení pensívol, una mica de gràcia que encara ens duu el record d'aquell infant que veia l'estel, la flor i l'arbre com les pures herències d'un món nou que oferia el goig com un regal perfectament edènic. Sols ens resta el silenci igual que una cuirassa per lluitar en passiu, resistint la derrota o l'extensa barbàrie de progressiva saba.

CRISI DELS MOTS

CALDRA inventar un lèxic de verge ressonància
per batejar l'abstrusa espessor del que es diu
codi de la cultura a ritme d'alta tècnica.
No el formigueig reglat dels grans neologismes
que va minant la carn dels savis i el cervell
dels intel·lectuals en flor, dels pederastes
de la finor estètica que pauten els sofismes.
Les paraules fa temps que engendraven idees,
però ¿què ens diuen a la fi les pàl·lides idees
sinó un eco de rànica mecànica esgotada?
L'ordre del pensament va fugint. I no es pot
posar a to la música que el meu trist seny somnia,
la música del nauta varat prop de l'abisme
que sovint s'emmaranya al no-res absolut.
Crear l'impuls ja es doïdre's d'eixuta estupidesa.
El clam que sobresurt de la paraula escrita
fa espiral de galàxia al firmament de l'home.
Per ara naveguem sense brúixola mare
i una estranya orfenesa ens regeix finalment.

ANALISI PARCIAL

AL CAPDAVALL veurem que el llenguatge poètic
és un calidoscopi d'ombroses alternances.
El món que ens ha tocat animar ens obliga
a bastir les paraules de roentors secretes.
No parle d'hermetismes sense eixida, sinó
de la clarividència que surt de l'home empíric,
el que remena el sostre fatal de l'ortodòxia
cansat de tanta insídia i tanta sang vessada.
Hem complit els preceptes d'antiga saviesa,
hem begut en la font lustral d'aquell prodigi
que ens prometia un foc de germanor intacta,
però vingué l'eclipsi a embrutir-nos d'orbesa
i, esmaperduts, muntàrem un cúmul paorós,
una alienació d'amarguíssims contactes.
El llenguatge poètic no pot restar absent
on els fatals estigmes intenten, tenaçment,
alliçonar tothom amb un brou de cultiu
on la base sols és verinosa brutícia.

UNES OMBRES

SOLCANT el mar pretèrit d'aquells afanys vitals
—o siga, juvenesa de fruitoses delícies—
vibra la remembrança solar, el camp daurat,
l'altívola muntanya trescada amb impaciència
com la flor de l'estímul que generosament
ens oferia el goig de l'esforç voluntari.
Tot ens era novell, tot cridava victòria
com un respir payout per la dolcesa oberta
del món que contemplàvem amb els ulls virginals.
La gràcia ens venia a les venes com una
descoberta tendresa d'ocells, de fonts, d'espigues.
La claror erigia dictàmens de potència
per a encetar el viure que la saba aixecava.
Arribar a la llinda del paradís guanyat
era l'alé dels purs i dels qui somniaven
al marge de les regles inflexibles. Sentíem
la llibertat com una possessió calenta
que duraria sempre. Després vingué el presagi
misteriosament i la sang fervorosa
ja li donava pas al seny contradictori
dels aconselladors. I esdevingué la pèrdua
de l'antiga harmonia d'aquells éssers benignes.
Avui només són vagues ombres perdudes
en un cel d'horabaixa.

LES OBSCURES ARRELS

MEDITE sobre els segles que ja han transcorregut
i en els avantpassats remots, els que deixaren
la torxa més propícia com a origen i arrel
del meu llampec vital. L'obscura fantasia
inventa els personatges de la llunyana absència,
quan l'amor d'aquells éssers brollava justament
com l'espiga que grana sota el blau protector
i sota la madura feracitat plujosa.
El cosmos m'aglomera en unitat d'herència.
El lligam del meu viure plenament em consagra
a sentir el batec de la profunditat
en aquesta existència de goig payout per l'eco
d'aquells desconeguts a qui dec el bagatge
del seny o de l'angoixa que interroguen el buit
d'insospitats abismes.

LES MESTRESSES

ENDRECEN l'habitatge, en encendre la cuina
assaonen al foc les viandes, remiren
els objectes domèstics per rentar-los i traure'ls
la brillantor al màxim. Per consuetud es mouen
amb l'amor per la casa. Més que complir la feina,
en són vasta custòdia en ritus de deessa.
Elles omplen el món amb fonaments eterns,
en són la sal pristina, nodridora, establerta
en la còsmica herència que irradia el respir
de la terra immutable. Del gest de mare saben
la clara senzillesa, l'evidència harmònica
obeint de la vida el cabdal entusiasme.
Un gest vostre ens commou d'infinita dolcesa:
quan a la mitja tarda distribuïu el pa
en llenques adreçades amb oli i pebre roig
i un pessic de sal fina. En parir vostres fills
sabíeu que el destí complia en carn el pacte.
L'amor se us acreixia en pulcres serenors.
L'home se us apropava fidelment complagut
i li déieu: —Per tot el que he rebut, estic
sobradament pagada.

CADUCITAT DE NARCÍS

UN HIVERN subitani curulla en neu l'idilli
de l'aigua asserenada, de l'aura enyoradissa.
Heu perdut aquell caire de set enamorada
que l'esplendor dels ulls reflectia. L'anhel,
amb les flors primiceres, germinava l'amor
de l'única presència, mentre les papallones,
els ocells, les libèl·lules i la gerda foresta
encerclava la imatge del gaudi esponerós.
S'establia l'oracle, la secreta custòdia
d'un vertigen que al temps dominaria el curs
d'aquella melodia que es filtrava a la carn
com una delitança d'edènica primícia
victoriosa, ergida. La plenitud solar
envaí el cos, després la pluja el mustigava
i les arrels premien els membres impolluts
d'aquella vernal fúria. L'ofec, Narcís, ja és pròxim.
El torn s'acaba i l'alba esborrarà el teu mite.
Al bosc del riu placívol ja et relleven els ànecs
i entre joncars t'amagues per encobrir del tot
un lamentable estil de neutra criatura.

SECRETS DE L'APRESENTATGE

ABANS d'escriure els versos em pose en creu, pensant que sóc un mal deixeble en aquest territori d'horitzó limitat. El buit del viure em té com un hoste envellit d'escasses apetències, però surten les causes d'aquella adolescència que aspirava al prodigi de la palingenèsia com el fruit renovat que el vell arbre assaona. Jo voldria nodrir-me de llibertat i lletra en la pauta aïllada que encén la fe difícil. Sols copsava el llampec freqüentment il·lusori i el mot dòcil que obria's com joiosa troballa de virginal llenguatge. A l'altra banda, hi eren les veus del veïnatge: —Sembla un joglar ingenu i té cara d'acòlit. ¿Què en traurà, de la vida? La febre per pujar graons de predomini sols restava en els llimbs d'un inútil missatge perdut en la pobresa de l'anhel que es frustrava en l'abandó roent, en l'impuls obsedit d'aquell foc solitari. A vegades pensava que en el cens només era un número, una xifra posada en fila índia, inclosa en l'escamot dels anònims. La talla també contribuïa a designar l'estigma del cos breu, llastimós, però una flama invicta m'alçava el do de l'ànima. I ací estic, embastant, en la collita pròpia, el verb inacabable, la flor de la paciència.

NOCTURN

REMENANT les idees que em surten en la nit, el bull del viure em crema. La sang mai no reposa i em sent com un objecte de mineral matèria, confús entre boirines, llargament persistent als fonaments estrictes de la carn aturada. Pense en la fi prescrita del límit que m'espera i faig el simple càlcul d'allò que restarà a les rutes petjades. ¿Potser un eco impàvid d'aquells mots o primícies que el verb entusiasmava inflamant les cadències d'aquella disciplina, d'aquell ressò que avui s'esvaeix com la tènue, penetrant melodia d'un violí romàntic? La raó de la cendra fa gust de primavera i l'ocell cordial que al vers m'acompanyava, contrapuntant el temps de llarga maduresa, fa un refilet on sona la celest ironia.

Els aclariments

APOLOGIA DEL POETA

COM un fill adoptiu que es rebella plorant
per la ignota naixença, com un fill de la cendra
l'origen del qual és una viva tenebra
de saber-se impulsat i perdut entre el caos,
solitud febril que acompanya la música
feta curs de riu fèrvid o avesat predomini
on el misteri regna. ¿Misteri ardent o anhel
de previndre el contacte amb fatals sordideses
on la jove ardentia acaba mustigant-te?
La carrera dels versos té un abast de llum curta.
És com la terrerola que canta i ningú escolta.
Malgrat el buit que acusa ell té la preferència
de l'embadaliment en graus solars, tendreses
d'aïllaments daurats i urgències ardides
per aixecar un acta de crismal pervivència
cara als que et llegiran, si a cas els dóna gana,
les teues voluptats o els teus roents deficis.
En principi glossares les coses del teu poble:
les serres que amunteguen el rusc urbà, les fàbriques,
els treballs suorosos, la fam quotidiana,
les festes collectives de folklore adobat
per aquella llegenda solemne i a l'ensem
sinistra de conteses. I s'omplien les cròniques
i els romancers creaven, amb un lirisme tòpic,
totes les baluernes delirants de la història.

I seguies fruïnt les fascinacions
del paisatge ameníssim, dels barrancs que encisaven
els teus versos ingenus. El teu pare et mirava
com un producte insòlit de boirosa raresa,
(No sé si medrarà, sembla d'esmolat nervi
i silencis sobtats gairebé indesxifrables.)
Sabies que al trist fàstic d'aquella adolescència,
on descobries tantes regles de joc adverses,
la tristesa et minava com obsedida dèria
d'un oracle confús d'infalible adverança.
Entre el gos i el mussol hi ha un lligam esotèric,
una subtil cruïlla d'obscuras concordances.
No cal escodrinyar tan aviat si es pensa
que el destí té la clau que obre totes les portes.
Ser poeta es donar-se per vençut abans d'hora.
D'aquest concepte naixen les primeres essències.
Si la brossa gregària sovinteja el bull críptic,
cal adoptar el risc que et creguen un llunàtic.
Per altra banda inclous, com un foc fraternal,
el vincle consanguini d'estimar el proïsme
i entre la multitud sentir-te gra de sorra
o simple cadenera d'immutable retronxa.
L'esperit —gos fidel— t'asserena la força
del cabal de paraules que constella el teu viure
cadenciós per sempre, propici a fúria o càntic
per dictamen d'un fur que domina en la sang
on la pauta idiomàtica s'esbandeix fèrtilment.

Has gestat les paraules retornant-les al foc
de la farga pristina per guarnir els grans somnis.
De la pugna perpètua del no-res has extret
la saba inexhaurible, el fruit de l'entelèquia
per sotmetre el missatge que a mitjanit t'eleva
a la palingenèsia que frueix els teus sistemes
a penes compartibles per vibrar sempre a l'ombra.
Els estels que t'espïen, dominants i implacables,
t'augmenten el disseny de la terra: la deessa
que assumirà l'oblit de les teues paraules.

BOIRA, VIDA, SOMNI

HE DEDICAT un jorn a forjar versos
i he deixat al bolígraf unes dolces
frases d'idilli perquè m'atabuixen
nervi i medulla.

Si del prodigi faust que somniege
extrac el suc daurat de la cadència,
ara em domina l'aire casuístic
del sagrat ritme.

Veig d'Apollo les lires embanyades
i el corrent clar de l'aigua remorosa,
mentre Narcís s'enllustra les sandàlies
fetes de boga.

Tot açò veig lloant fums de quimera.
Cada jorn pense en mort de copa plena.
¿És follia de faula o espectacle
el bull del mite?

El seny s'allunya a trenc d'aurora rosa.
El dia s'obre al fàstic de la massa.
Sols un cigne d'ivori em magnifica
la hissada norma.

Al fons espés de boires sent l'oracle
que fraternitza alens i en l'embranchida
del trot de mil cavalls sota el fullatge
trempa la música.

Vaig descobrint camins que no sabia,
cruïlles on els rostres interroguen
on hi ha la delerada terra mare
que ens acull l'ànima.

Els savis ens exploren com si fóssem
formigues en filera, negres xifres
que vibren en batecs intermitents
i al fat submises.

Per llei centrípeta tot ens aglomera
i al buit que curulla la veu de l'home
va emmerletant-se la defensa estulta
de les muralles.

Forces remotes a l'atac s'apresten.
Sentim a voltes la grapada als muscles
i la sagnia que no mai s'atura
raja contínua.

Mentrestant, els somnis que robem al mite
són els salms grisos per al gris silenci,
per al gris silenci que a la fi és tomba
de llunyanies.

EL VELL DRAC

ESBUFEGUEN narius al bosc incògnit.
Hi és el drac que ens assetja imperiós.
Vol devorar la víctima calenta
per fi atrapada.

Opte per espiar-lo a l'ombra. Pense
que la vellúria amb què es defensa
té formigó de jàcenes al seu
catau salvatge.

Un clam de masses creix al mig de l'àgora
i atia el foc dels vells anacoretetes,
els qui coven les brases de l'estigma
en nafra oberta.

Un colom es posa damunt la cúpula
com a símbol d'inútil prometença,
aquella en què confien patriarques
d'herència antiga.

Dolen consignes i mandats ombrívols
contra les albes verges que il·luminen
la raó de la flor sempre espontània,
immesurable.

Sota pluja nocturna jo camine
ruminant un vell somni de clarícies.
El buf del drac segueix soltant fumera
d'alta amenaça.

La lluna ja es congela de presagis.
Passarem les passeres de la vida,
sense esmolar, per substantiva norma,
el llos que mata.

MENÚ DE SALVACIÓ

GRAVEU-VOS al cervell
aquest menú substànciós i perennal:
escudella, carn d'olla i cuixes de capó,
fruita fresca per a les darreries,
flams d'ou caramel·litzat,
unes copetes de benedictine
i una tassa de café ben carregat,
també caldrà un havà de bona marca
fumat amb parsimònia abacial.

Els feligresos pobres que dejunen,
a l'ara ja tenen el millor pa,
molla blanca d'anyell simbòlic,
càndida llana per al traspàs
i al clot la fe com a penyora mística.
Així es santificaran.

PES ESPECÍFIC

LES AMORS personals solen florir
en plena solitud. Copsen l'ahir
per reviure el domeny del buf cabal
en l'enyor de l'encesa rosa carnal.
S'esgota l'ample imperi que envolta el viure.
Avui refaig el clima de l'home lliure
i no sé si la saba m'enganyarà
quan la carcassa òssia madure el gra.
Sol de la primavera bruny el migdia.
Déu em salve de caure en la rebellia,
la que esguarda amb delit xiques novelles
tinguen o no el segell d'ésser donzelles.
El rellotge assenyala el bleix de l'amor.
N'és la pautada gràcia del guanyador.
Anys i paranys tingueren foc prohibit.
El cercle social pondera el crit
i no puc aturar còsmic verdanc
per la invicta matèria de bona sang.
De mi diran que sóc miser captaire,
però l'albir urgent s'enlaira enlaira
i orientat cara al nord per al combat
sóc el nauta golut de llibertat.

SALM DE LA TENEBRA

NO S'ESVAEIX la boira, la nit és tota obaga
i el silenci és missatge de còncava buidor.
L'òliba centra l'àmbit i entre el fullam s'amaga,
acumulant en una espessa rerassaga
els llamps entre foscor.

Un bosc de creus socava la fita del carnatge.
Pel cel ronda el satèl·lit com bola de billar
i el vent allarga l'eco igual que un romiatge
que mustiga el temps vívid omplint-lo d'esclavatge
i fred crepuscular.

La inharmonia clama al vent de l'abandó.
La pluja continua ensordint el concert.
Si Déu de lluny mou astres i guaita l'horitzó,
pregunte: ¿ens fa ganyotes d'estranya col·lisió
mentre el seu eco es perd?

Cadenes invisibles, vellúries canoses,
contactes subrepticis que encrespen animals
i les vastes ruïnes circumdant les ments closes
i revifant fel bàrbar que governa les coses
amb ordims terminals.

D'aquest quadre dantesc farem joc de titelles
i ens plaurà en el vell ritu la plètora del vi.
Espremudes les bragues de les grasses ovelles,
prendrem —dolça dieta— la mel de les abelles
com a contraverí.

De ciment pretibat la poderosa fita
s'erigeix en el rusc espés de la ciutat.
Un vicari predica la bonesa prescrita
i el santoral s'eixampla a l'àrea infinita
de la immortalitat.

Ai las! El laberint s'ha clos en la tenebra.
Com una Groenlàndia la fe trepitja el gel.
Ja no són necessaris els passapeus de zebra.
El vianant dilata el cor i la palpebra
s'ofisticant l'anhel.

I diria's que els astres són fanalets de fira.
¡Ai el calidoscopi de l'infant que duu al joc
les clares fantasies que la gràcia inspira
el do de l'esperança i l'ocell que respira
sota un sollell de foc!

La doctrina dels clergues vol minvar la ignomínia
que tota criatura manté en la malvestat.
La doctrina dels clergues és igual que una sínia:
roda batanejant la monòtona línia
d'un fum perennitzat.

El món s'estreny, la vida despulla l'esperança.
El peix i la coloma s'afermen. El procés
s'omple de baluernes, falseja la bonança
amb símbols il·lusoris i la confusa dansa
ens lliga amb vincle espés.

Cauen llamps imprevistos sobre les testes dures.
Es perllonga el buit negre. Sols ens resta l'amor,
l'amor atapeït d'antigues espessures
que es congria en senyals de terrenals premures
delegant la claror.

I a l'espluga on s'alça la primera pregària
que iniciava l'aire en tro de llamp i crit,
retorna la cendrosa passivitat gregària
i el terbolí centrípet, veritat planetària
on els déus s'han pansit.

COMPANYS DE CAUSA

SI LES fosques ferides fan història
en vosaltres, veïns de cases grises,
sembla que s'aclareixen les senderes
a trenc d'albada.

Hem blasmat dels feréstecs enemics
per l'endeny de fretures perdurables.
Ara obrirem al sol ulls i finestres
complint el pacte,

el pacte amb l'energia que ens arriba
des del llamp que ha vibrat a les artèries.
La suor fa de túnica suprema
per aixecar-se.

Puntes d'estrella punxaran la fosca
en defensa del poble i dels oficis
i ajuntarem cadires als grans rotgles
de la conversa.

Jo també tinc la set esmaperduda
i delere la clara veu de l'aigua.
Si algú no escolta el broll sagrat que és nostre,
val més que es muiga.

EL DESCARREC

EM DOLEN els impactes d'un vell temps
que vertebrà el meu signe. Eren molts
els numerats amb marca de vedells
covant por negra.

Anys i parany s'evoquen rebutjant
els ulls que s'entendrien al so d'himnes
on els tambors ritmaven l'avenir
a contravent.

La tarifa de l'odi s'encrespava.
Les lleis afavorien les pistoles.
Era en el temps del fàstic i la reixa
amb signes crònics.

En el país del plom i la misèria
les lluentors daurades s'imposaven.
Una àguila volia segellar-nos
i es quedà en ànec.

La basarda insuflà la lletra morta
i una folia en creus de negres normes
eixamplava la nafra escampadissa
al blanc dels mapes.

Vénen focs d'arrauxades resplendors
per coure l'esperança que ens empenta
al bull tenaç. Veurem si va de veres
la Llibertat.

COLP DE VERMELLOR

HERETÀREM un arbre per compensar la joia
d'aquella joventut de febre atrafegada.
Els que sentírem set de claredats delíem
per una germanor irreprimible. I érem
com uns vassalls insomnes mesurant el desfici
que ens inspirava el càntic, la flor verge
d'una ampla primavera inaugurada en gràcia
de posseir la vida com una saba erecta
elevada al cel blau, afirmant que tot home
contenia el seu fur d'alta justesa còsmica.
De la crismal essència sabíem que el sol bruny
la vasta senzillesa terrenal i el vol plàcid
dels ocells esbandits, de l'espiga granada,
de la rosella augusta que imitava la sang
com un símbol d'ofrena que va perpetuant-se.
De sobte un vent alçava les banderes d'estigma.
L'aigua s'enterbolia en color de ferides.
L'epopeia tronava de fúries enganyoses.
Aquella antiga creu de presumpta aliança
s'oxidava en crepuscles d'iniqües matances.
¿On restava l'herència de les daurades fruites
i la sobirania del blat que es justifica
com un consagrat vèrtex de ritu ecumènic?
En l'edat en què l'àtom intenta ser lirisme,
el colp de vermellor que registra la història
ha quallat tristament en uns punts suspensius...

ELEGIA A FRANCESC PERERA

El comandant dels miquelets, Francesc Perera, encarregat de la defensa d'Alcoi en 1708, fou enforcat per orde del general vencedor i el seu cos posat després en la via pública per a escarment dels qui encara defensaven la causa d'En Carles d'Àustria. (Dècades de la Història del Regne de València, V. III, p. 865. Gaspar ESCOLANO i Joan Baptista PERALES.)

ERA com un llampec de vigoria,
adalid consirós d'aquella boira
que eclipsà tants designis de fermesa
i posà Alcoi en peu de resistència.
Francesc Perera, airós d'una aventura
d'alta fidelitat insubornable:
el lligam de la terra, el nuc foral,
la llengua unificada per la sang,
la raó carismàtica i el tindre
un perquè d'evangèlica justícia
contra els qui creuen que és preclar domini
minvar el poble de pau congriada
barrant-li els horitzons per sobreviure.
Francesc Perera, heroi ineluctable
malgrat el tràngol de la felipada
que a terra nostra consumà l'estigma
amb roentor de tirania obscura,
volent occir les arrels vives, segles
transcorregueren preterint la llengua
amb la qual demanàvem l'equilibri
que el bon poble volia a trenc d'albada.
Els maulets alcoians donen la cara.
Els botiflers fomenten les insídies
i és de veure a cavall Francesc Perera
comanant els fervors a tot coratge,
perquè la causa és justa i la recolzen
segles de populosa convivència.

Felip V va a la seua. No respecta
ni furs ni llengua ni sagrats costums.
És una au de rapinya incontinguda.
¿Què sap ell dels llinatges camperols
i d'aquells homes de menestralia,
herois d'enclusa i teixidors que feien
de sol a sol jornades impertèrrites?
Aquell reiot de randa i gran perruca
errà les lletres d'un decret infaust.
Fou el gran toixarrut del fanatisme,
un dèspota surenc semblant discòrdies,
mentre olorava roses de minué
a l'estil rococó que l'enfolia,
volent dissimular el verí bàrbar
que li minava el seny ple de cobdícia,
car ser monarca d'un país formós
era tenir més rang d'orgull i ceptre.
¡Ai Felipot de trista monarquia!
La flor de lis al soli i els llebrers
als teus peus per posar davant l'ull viu
dels pintors a bon sou, meticulosos
en perfilar aquells botons lluentos
i els ors de la casaca llüidora.
El teu pecat cesari ja ni el salva
la boniquesa del palau reial
a tall de pur caprici versallesc
i pulcra, embafadora arquitectura.
A Xàtiva, la pira destructora
diu que no vol el teu mandat. La cremes
i li arranques la fe del seu baptisme,
i l'holocaust del foc és com un símbol
d'amor sacrificada. No pensaves
el que feies, brutal, amb aquell trist

decret de Negra Planta, un gran missatge
d'ignominia a tot lleu, màxima errada
d'esmaperduda orbesa. Aquelles frases
encara tenen un ressò de mort
i un munt macabre de taüts congrien
tanta dissort, tanta golafreria.
Fores igual que un sàtrapa insondable,
un monolit gelós d'odi que mai
assumiria el viure dels fills que
sols volien llaurar en la bonança.

I Perera va caure desarmat.
S'encarnà el patronatge de Sant Jordi
en germanor augusta de martiri,
car també el duia al cor com viu emblema
que Alcoi i Catalunya conjuminen.
La fúria brutal es desfermava.
Enforcat va morir el paladí
que defensà la vila. ¡Qui el plorava?
El plany secret era un gran bull al poble,
un bull que no minvà mai l'esperança.
La llibertat, la llengua amorosida
i el bagatge fervent no s'han perdut.
Tot esclata en roselles d'alleluia
malgrat les asprors tèrboles que assetgen
les veritats redones de la història.

Francesc Perera avui és arrel votiva
—heroi sencer ja sense teranyines—,
com un clam de clarícia desperta
que ens assenyala el provident camí
per a noves conquestes que deleren
la petja que ens marcà el teu sacrifici.

INDEX

	<u>Pàg.</u>
Pròleg	7

ANYS I PARANYS

Gris de sempre	17
-----------------------	----

Rondaire esmaperdut

1. En el conreu del viure	21
2. Pruija de cames fluixes	22
3. Pel suburbi d'uns somnis	23
4. Capficat al meu centre	25
5. La paraula endolada	27
6. Torsimany entre la boira	28
7. Delere l'estat de gràcia	29
8. Drapaire va ésser l'avi	30
9. Ulls de miloca a la nit	32
10. Campanes en la boira	33
11. Del renou de les festes	34
12. Donem-li pa al gos pobre	35
13. En un filtre metafísic	36
14. Diamant de la nit	37
15. De sotracs també es viu	39
16. Hi ha moments allucinants	41
17. Assoliré la fúria	43
18. De les velles contrallums	44
19. ¡Ai, ciutat d'engranatges	45
20. La vida delimitada	47
21. Com un estel que punxa	48
22. M'admira a mi mateix	50
23. Del tràfec de ciutat	51

	<u>Pàg.</u>
24. Amb guitarres cansades	53
25. Remembre la llum nova	54
26. L'heroj mai no tindrà	56
27. Trepitge pel matí	57
28. Misteriosa joia	59
29. De la flor del magraner	60

Missatges elementals

De la llum a la fosca	65
Termini tardoral	66
Guany de la derrota	67
El joc inescrutable	68
A cavall de la vida	69
Un epitafi	70
Parle d'allò que sé	71
Aguait de Bécquer	73
Atzar d'una història	74
Tangència de la fi	75
L'home-objecte	76
Temences	77
Crisi dels mots	78
Anàlisi parcial	79
Unes ombres	80
Les obscures arrels	81
Les mestresses	82
Caducitat de Narcís	83
Secrets de l'aprenentatge	84
Nocturn	85

Els aclariments

Apologia del poeta	89
Boira, vida, somni	92
El vell drac	94
Menú de salvació	96
Pes específic	97
Salm de la tenebra	98
Companys de causa	101
El descàrrec	102
Colp de vermellor	104
<i>Elegia a Francesc Perera</i>	105